

BROEDVOGELINVENTARISATIES IN DE OMGEVING VAN NOORDWIJK EN NOORDWIJKERHOUT IN 1988.

1. Inleiding

Het afgelopen jaar kon de inventarisatieronde, waarmee in 1983 was begonnen, worden afgesloten. Er werden 24 kavels met een totale oppervlakte van c. 1900 ha op broedvogels onderzocht. De kaart op blz. 29 geeft hiervan een overzicht. In de periode 1983-88 is nu een gebied van ongeveer 6 500 ha onderzocht. Deze oppervlakte beslaat nog geen 0,2% van de oppervlakte van Nederland. Uit een vergelijking van de aantallen broedvogels van het gebied met die van geheel Nederland blijkt, dat vooral de Engelse Gele Kwikstaart hier veel veel talrijker is dan gemiddeld in de rest van Nederland. In het onderzoekgebied broedt c. 20% van de Nederlandse populatie. Het hoofdverspreidingsgebied van de Engelse Gele Kwikstaart bevindt zich in Groot-Britannië. De bollenstreek vormt de oostelijke begrenzing van het verspreidingsgebied.

Ook van veel duinsoorten broedt meer dan één procent van de Nederlandse populatie in het onderzoekgebied (tabel 1).

Soort	geschat aantal in het onderzoekgebied	geschat aantal in geheel Nederland (SOVON 1987)
Engelse Gele Kwikstaart	45- 55	200- 350
Nachtegaal	390-420	7 500- 10 000
Paapje	12- 15	700- 1 000
Roodborsttapuit	25- 40	1 600- 2 300
Tapuit	170-180	1 900- 2 500
Sprinkhaanrietzanger	70- 80	3 000- 5 000
Barmsijs	20 -25	600- 1 000

Tabel 1: Vergelijking de aantallen van enkele broedvogels van het onderzoekgebied met die van geheel Nederland

Aan de andere kant ontbreken in het gebied ook veel Nederlandse broedvogels.

In de eerste plaats is voor veel soorten het geschikte biotoop niet of nauwelijks aanwezig. Hierdoor ontbreken bijvoorbeeld soorten van grotere moerassen zoals Roerdomp, Blauwborst, Grote Karekiet en Snor.

Ook zijn verschillende soorten afwezig, doordat het biotoop in de loop der tijd zo veranderd is, dat het als broedgebied niet meer geschikt is. Dit is bijvoorbeeld het geval de Strandplevier en de Bontbekplevier. Door de toegenomen recreatie heeft het strand als broedgebied zijn betekenis geheel verloren.

Tenslotte is er een groep soorten, waarvoor voldoende geschikt biotoop voorhanden is. Het gaat hierbij vooral om soorten van bosrijke landschappen. Deze zijn in vergelijkbare biotopen in Oost- en Midden-Nederland beslist niet zeldzaam. Doordat de hier besproken bossen ten opzichte van het hoofdverspreidingsgebied echter nogal geïsoleerd liggen, hebben ze het gebied nog niet bereikt of komen hier slechts incidenteel tot broeden. Tot deze groep behoren ondermeer Buizerd, Havik, Sperwer, Kramsvogel, Bonte Vliegenvanger en Appelvink. Naar verwachting zullen enkele van deze soorten binnen afzienbare tijd tot de regelmatige broedvogels van het gebied gerekend kunnen worden.

Uit het zesjarig broedvogelonderzoek zijn natuurlijk veel interessante gegevens te halen. In dit artikel zal worden volstaan met een korte bespreking van de resultaten van 1988. De resultaten van de inventarisaties in de AW-duinen worden op blz. 27 toegelicht. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het boek "De Vogels van Noordwijk en omstreken". Hierin wordt uitgebreid aandacht besteed aan de broedvogels en ondermeer de resultaten van 22 jaar broedvogels inventariseren op een rijtje gezet. Naar verwachting zal het boek in het komende najaar verschijnen.

2. Methode

Twee kavels (nr.1 en 2) werden geheel volgens de landelijk toegepaste methode van het Broedvogel Monitoring Project onderzocht. Bij de overige kavels (inclusief Offem) werd gestreefd de B.M.P.-methode zoveel mogelijk te volgen. Vanwege het tijdrovende karakter lukte dit echter niet helemaal. Verschillen met de B.M.P.-methode zijn: een latere start dan de vereiste vroege bezoeken (vanaf een half uur voor zonsopgang), vrijwel geen nachtbezoeken. Bij de meeste kavels was het aantal telronden voldoende. Bij enkele kavels werd de inventarisatieronde te vroeg (eind mei) afgesloten. De interpretatie van de in het veld verzamelde gegevens gebeurde wel zoveel mogelijk volgens de B.M.P.-methode. In de meeste kavels werden Huismus en Spreeuw niet geteld.

3. Resultaten

Hierna wordt het resultaat van de inventarisatie per kavel kort besproken. Per kavel worden achtereenvolgens vermeld: de inventariseerder(s), de tijd die aan het inventariseren is besteed en de grootte van de kavel. Vervolgens wordt de ligging, de begroeiing en het grondgebruik kort beschreven en wordt ingegaan op de broedvogelpopulatie van het terrein.

1. NIEUW-LEEUVENHORST, ZUIDWESTELIJK DEEL

Inventarisatie: Menco Wiersema, Jelle van Dijk en Dick Hoek. Tijd: circa 18 uur. Grootte: c. 15 ha. Deze kavel werd voor het vijfde achtereenvolgende jaar onderzocht. Het terrein bestaat uit loofbos met eeuwenoude beukenlanen, een waterpartij en enkele graslandjes. Veel opvallende verschuivingen met het voorgaande jaar waren er niet. Het aantal holenbroeders blijft hoog. De Fluiter was dit jaar talrijker dan ooit; er werden vier territoria gevonden. Het is echter niet uitgesloten dat een deel hiervan uit ongepaarde mannetjes bestond. Elk jaar worden er in mei Wielewalen op doortrek gezien; deze vogels blijven dan slechts enkele dagen aanwezig. Dit jaar werden er nog begin juni Wielewalen waargenomen; dit wijst op een broedgeval. In vergelijking met 1984 blijven Ringmussen, toen er 16 paar broedden, bijzonder schaars.

2. EEN GEDEELTE VAN DE NOORD-DUINEN

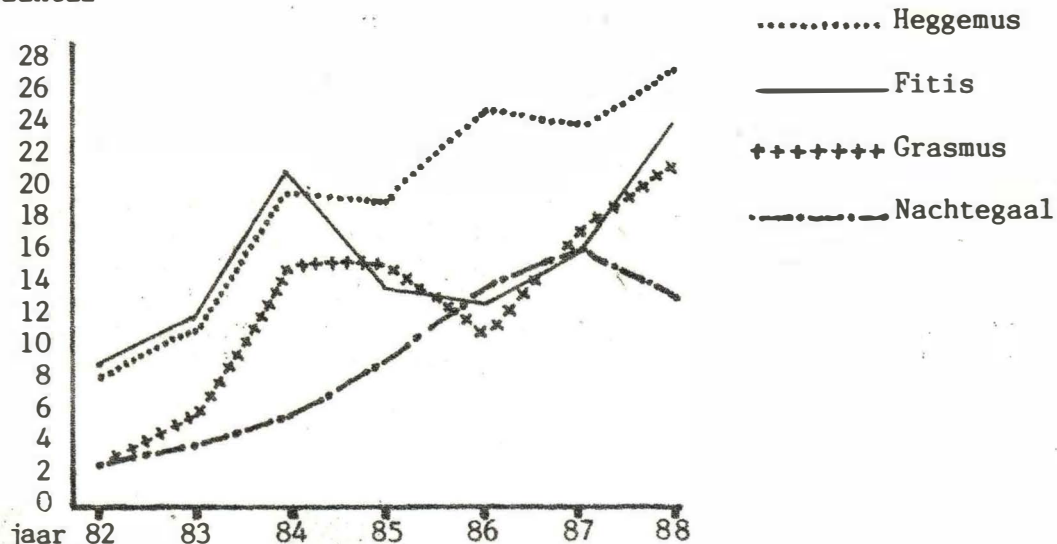
Inventarisatie: Dick Hoek. Tijd: 33 uur. Grootte: 53 ha. Ook deze kavel werd voor het vijfde achtereenvolgende jaar onderzocht. In de jaren 1982-83 werd het gebied ook geïnventariseerd, zij het niet geheel volgens de BMP-methoden). Het gebied bestaat voornamelijk uit duingraslanden met mossen, korstmossen en lage grassen en kruiden, graslanden met veel Helm en Duinriet en struwelen met veel Duindoorn, Gewone Vlier en Wilde liguster. Uit figuur 1 blijkt, dat evenals in andere duingebieden verschil-

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten van de twee B.M.P.- kavels van 1984- 1988.

Soort	kavel 1: Nieuw-Leeuwenhorst					kavel 2: Noordduinen				
	jaar: 1984	1985	1986	1987	1988	1984	1985	1986	1987	1988
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Boomklever	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-
Boomkruiper	5	7	6	5	5	-	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bosrietzanger	1	2	1	1	-	1	-	-	1	-
Bosuil	1	1	1	0-1	1	-	-	-	-	-
Braamsluiper	-	-	-	-	-	-	3	2	2	1
Ekster	2	2	2	2	2	5	7	7	8	8
Fazant	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1
Fitis	13	10	8	7	6	21	14	13	16	24
Fluiter	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-
Glanskop	3	2	4	5	4	-	-	-	-	-
Grasmus	-	-	1	1	-	15	15	11	17	21
Graspieper	-	-	-	-	-	12	7	7	6	9
Grauwe Vliegenvanger	1	3	-	4	1	-	-	-	-	-
Groene Specht	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Groenling	1	4	1	1	1	-	-	-	-	-
Grote Bonte Specht	7	7	7	6	5	-	-	-	-	-
Heggemus	9	8	5	5	2	20	19	25	24	27
Holenduif	4	7	6	7	8	-	-	-	-	-
Houtduif	20	15	16	15	12	10	13	14	9	7
Houtsnip	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huisemus	1	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Kauw	25	25	20	20-25	20	-	-	-	-	-
Kievit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	-	-	-	-	-	35	30	25	14	12
Koekoek	1	1	-	1	1	2	3	2	2	3
Koolmees	35	34	31	26	25	2	3	1	3	3
Matkop	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	-	2	1	2	2	-	-	-	-	-
Merel	19	17	18	14	15	5	5	5	3	5
Nachtegaal	-	-	1	3	2	6	9	14	16	13
Patrijs	-	-	-	-	-	2	4	3	3	2
Pimpelmees	20	22	15	21	18	-	-	-	-	-
Ransuil	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ringmus	16	8	2	2	2	-	1	2	3?	-
Roodborst	16	19	20	14	20	1	-	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Spreeuw	22	20	12	15	5	-	-	-	-	-
Sprinkhaanrietzanger	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1
Staartmees	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	5	4	6	6	7
Tjiftjaf	12	10	9	10	11	-	-	-	-	-
Torenavalk	1	1	1	0-1	-	1	-	-	-	-
Tortelduif	5	5	6	6	4	3	1	3	1	1
Tuinfluiter	2	4	5	7	8	-	-	-	-	-
Turkse Tortel	2	1	2	2	2	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	15	16	14	12	12
Vink	2	4	2	4	5	-	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	4	3	3	3	4	1	1	1	1	1
Waterhoen	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Wielewaal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Wilde Eend	3	5	6	5	5	1	1	2	2	1
Winterkoning	17	17	12	16	21	-	1	1	-	1
Wulp	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1
Zanglijster	4	4	5	5	4	-	-	-	-	-
Zwartkop	9	11	9	7	8	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	2	1	2	2	1	-	2	2	2	2

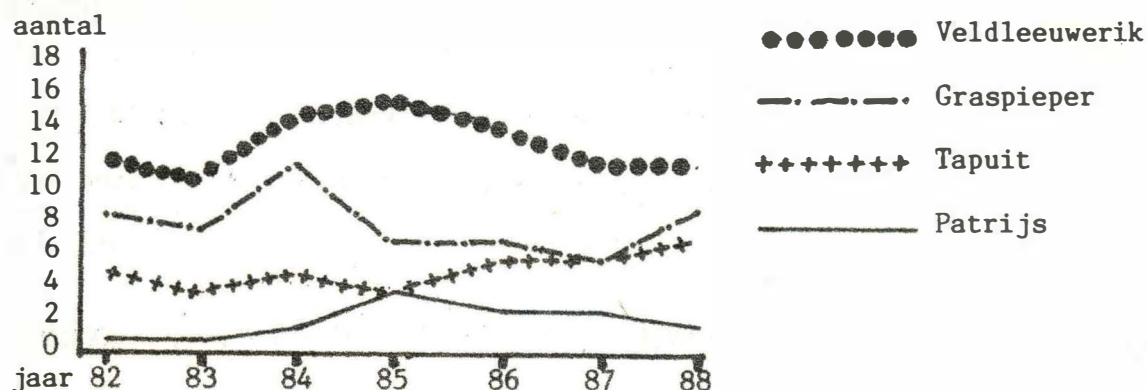
lende soorten van struweel en ruigten toenemen. De Nachtegaal lijkt echter over zijn hoogtepunt heen te zijn.

aantal

Figuur 1: Populatie-ontwikkeling van enkele struweelsoorten in een kavel in de Noordduinen 1982-88

In tegenstelling tot bijvoorbeeld de broedvogels van de AW-duinen blijven bodembroeders als Veldleeuwerik en Patrijs in deze kavel min of meer stabiel (figuur 2). De Graspieper begint zich te herstellen van de strenge winters van 1984-85. Ook dit jaar werd 's avonds en 's morgens vóór zonsopgang net buiten het terrein regelmatig een baltsende Houtsnip gezien en gehoord.

Figuur 2: Populatie-ontwikkeling van enkele bodembroeders in een kavel in de Noordduinen 1982-88

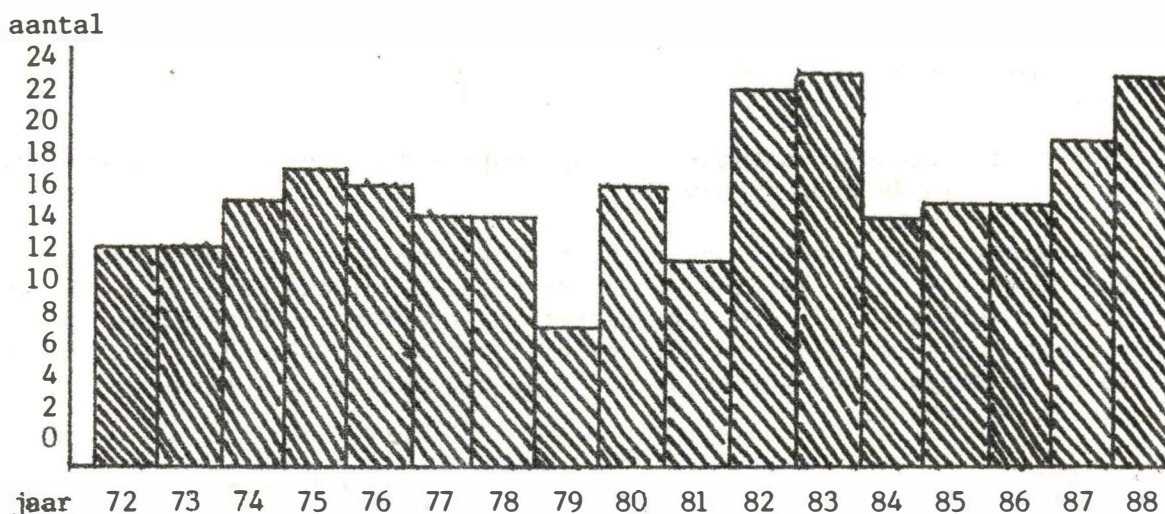
Op 25 juni werden in de Noordduinen alleen al vanaf het fietspad ten zuiden van de Duindamse Slag zes snorrende Sprinkhaanrietzangers gehoord. In 1983 broedden er in dit gedeelte van de Noordduinen nog maar drie paar. Eind mei werden twee Reeën gezien, die met enige moeite vanuit de zeereep zich door het prikkeldraad langs de Oorlogsweg worstelden en een veilig heenkomen zochten. Ook werden weer verschillende keren Vossen in het terrein gesignaleerd.

3. OFFEM

Inventarisatie: Hein Verkade. Tijd: 21 uur. Grootte: c. 32 ha. Voor een uitgebreide beschrijving van het landgoed wordt verwezen naar voorgaande maart-nummers van de Strandloper.

De stand van de Blauwe Reiger is gedurende de laatste vijf jaar vrij constant. In het voorjaar werden er twee Ooievaars boven de kolonie gezien, die pogingen deden een nest te kraken. De Blauwe Reigers wisten dit echter te voorkomen. Het is waarschijnlijk dat dezelfde Ooievaars in de kolonie Blauwe Reigers bij Lisse meer succes hadden en daar twee jongen grootbrachten.

Dankzij de afwezigheid van strenge winters gedurende de laatste jaren is de stand van de Winterkoning tot recordhoogte gestegen: het afgelopen jaar werden 23 territoria gevonden. Dat strenge winters een grote invloed hebben op de stand van de Winterkoning blijkt uit figuur 3. Strenge winters deden zich voor in de jaren 1978-79, 84-85 en 85-86. Ook blijkt uit de figuur dat de stand zich na enkele minder strenge winters snel herstelt.

Figuur 3: Populatie-ontwikkeling van de Winterkoning op Offem 1972-88

Opmerkelijk is de waarneming van een paar Smienten op 8 mei. Later werden deze vogels ook nog in de polder Hoogeweg gezien. Begin mei werden verschillende doortrekkersesignaleerd; o.a. Nachtegaal, Braamsluiper, Wielewaal en drie Fluiters.

4. DE ZEEREEP VAN DE LANGEVELDERSLAG TOT DE PROVINCIEGRENS, NOORDELIJK DEEL

Inventarisatie: Rien Sluys. Tijd: 17 uur. Grootte: c. 85 ha. Het gebied bestaat uit zeeduinen vanaf de Noord-Zuidhollandse grens zuidwaarts tot aan de strandslag ter hoogte van de Ruigenhoeker Schulpweg. In het oosten wordt het gebied begrensd door het raster van de AW-duinen. De vegetatie bestaat voornamelijk uit duingraslanden met veel Helm, mosvlakten met lage kruiden en grassen en dicht, laag struweel met voornamelijk Duindoorn, Wilde liguster en Gewone Vlier. Plaatselijk komen lage meidoorns voor. Er broeden drie soorten van de "Rode Lijst": Grasmus, Paapje en Tapuit. Vooral de aanwezigheid van twee paar Paapjes in het noordelijk deel van het gebied was een verrassing. Voorts broeden in het

gebied ondermeer Braamsluiper, Roodborsttapuit en Nachtegaal.

5. DE ZEEREEP VAN DE LANGEVELDERSLAG TOT DE PROVINCIEGRENS, ZUIDELIJK DEEL

Inventarisatie: Arie Cramer en Jan Glasbergen. Tijd: 30 uur. Grootte: c. 70 ha. Het terrein sluit aan bij kavel 4 en wordt in het zuiden begrensd door de Langevelderslag met een groot parkeerterrein en een winkelcentrum. Kavel 4 en 5 vormen ook wat vegetatie en broedvogels betreft één geheel; grote verschillen zijn er niet.

Grasmus, Heggemus, Fitis en Graspieper zijn de talrijkste broedvogels. Daarnaast broeden hier ook ondermeer Roodborsttapuit en Tapuit. De dichtheid van de Graspieper is in de kavels 4 en 5 het grootst van het gehele onderzoeksgebied; er zijn meer dan 30 paar per 100 ha. aanwezig. De vier paar Huismussen kwamen tot broeden in het winkelcentrum Oase aan de Langevelderslag.

6. HET ZWEEFVLIEGVELD EN OMGEVING

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 5 uur. Grootte: c. 38 ha. Deze kavel ligt in het zuidelijk deel van de AW-duinen.

Het terrein bestaat voornamelijk uit een zweefvliegterrein met duin-grasland en enkele bosjes. Langs de randen zijn struweel en loofhout-beplantingen aanwezig. Het zweefvliegveld is arm aan broedvogels; slechts Veldleeuwerik, Patrijs, Ekster en Boompieper broeden hier. De overige soorten broeden in het loofhout, langs de randen van het gebied.

7. HET ZUIDELIJK DEEL VAN DE ZILKERPOLDER

Inventarisatie: Willem Baalbergen. Inventarisatietijd: c. 12 uur. Grootte: c. 125 ha. Deze kavel ligt tussen de provinciale weg en de Leidse Trekvaart; de zuidgrens wordt gevormd door de Delfweg. Het gebied bestaat voor het grootste deel uit bollenland met verspreide bebouwing. Langs de Delfweg liggen in het zuidoosten enkele percelen met grasland en in het noordwesten het buurtschap Ruigenhoek. Hier zijn Boerenzwaluw (met negen nesten) en Huiszwaluw (met tien nesten) broedvogel. Langs de Zilkerbinnenweg werd een zangpost van de Geelgors vastgesteld. In de beplantingen van twee erven werden twee territoria van de Spotvogel gevonden.

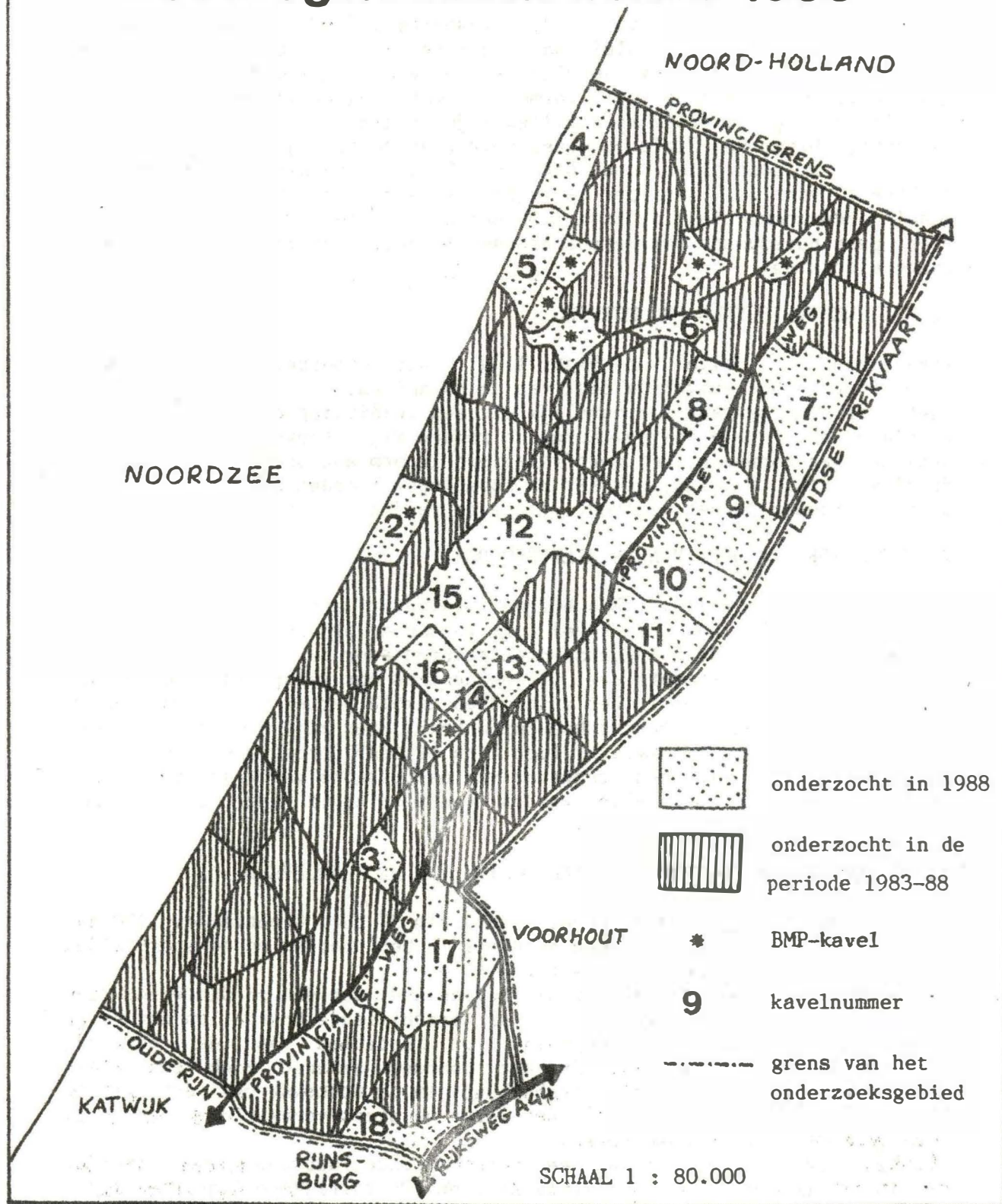
8. DE VOORMALIGE OOSTERDUINEN TEN OOSTEN VAN HET LANGEVELD

Inventarisatie: Ab Steenvoorde. Tijd: ruim 37 uur. Grootte: c. 150 ha. Deze kavel ligt tussen de Vogelaardreef in het noorden en de sportvelden van Noordwijkerhout in het zuiden.

Het gebied bestaat grotendeels uit bollenland, dat doorsneden wordt door brede zanderijvaarten. Voorts zijn er verschillende houtwallen aanwezig. Deze zijn grotendeels aangeplant op restanten van de eertijds uitgestrekte Oosterduinen. In het noorden bevindt zich een klein duinterrein met ondermeer eikehakhout. In de toekomst zal dit gebied bebouwd worden met een motel. Het wordt nu sterk verwaarloosd en o.a. veel gebruikt door crossmotoren.

Dankzij de aanwezigheid van veel verschillende landschapstypen broeden er in dit gebied 47 verschillende soorten. De talrijkste zijn: Meerkoet, Wilde Eend en Ringmus. De houtwallen en het duingebiedje worden bevolkt door o.a. Nachtegaal, Roodborst, Pimpelmees en Grasmus. Dankzij de

broedvogelinventarisaties 1988

zeldzame combinatie van houtwallen die grenzen aan bollenvelden werden er in en in de directe nabijheid van dit gebied negen zangposten van de Geelgors gevonden. Hiermee is dit gebied het beste biotoop voor de soort uit de wijde omgeving. Waarschijnlijk is de Geelgors elders in de provincie Zuid-Holland als broedvogel vrijwel verdwenen. Dankzij de talrijke zanderijvaarten met een plaatselijk goed ontwikkelde oever- en watervegetatie zijn ook de watervogels goed vertegenwoordigd: Fuut, Meerkoet en Kuifeend brachten hier hun jongen groot.

9. HOGEVEENSE POLDER MET BOERDERIJ SIXENBURG

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 21 uur. Grootte: c. 180 ha. Deze kavel vormt met de kavels 10 en 11 in feite één geheel. De drie kavels zijn alle gelegen in de Hogeveense Polder en worden begrensd door de provinciale weg en de bebouwde kom van Noordwijkerhout in het westen, het Steengrachtkanaal in het noorden, de Leidse Trekvaart in het oosten en de Guldemonssloot in het zuiden.

Het gebied bestaat in hoofdzaak uit bollenland met verspreide bebouwing en enkele kascomplexen. Langs de provinciale weg en rond boerderij Sixenburg zijn beplantingen aanwezig. Ten tijde van de inventarisatie werd een begin gemaakt met het omspuiten van het grasland nabij boerderij Sixenburg; nu is dit geheel omgezet in bollenland. De resterende graslanden zijn zo klein dat ze voor weidevogels van weinig betekenis meer zijn.

Op het grasland rond boerderij Sixenburg met een grootte van c. 18 ha. brachten de volgende weidevogels nog hun jongen groot: Krakeend, Slobeend, Kuifeend, Tureluur, Grutto, Kievit en Scholekster. Een paar Kleine Plevieren en een paar Vissieën profiteerden van de tijdelijk aanwezigheid van een onbegroeide zandbodem en kwamen tot broeden. De boomgaard en de beplantingen rond de boerderij vormen een territorium voor een paar Vinken. De Gele Kwikstaart is in deze kavel opvallend talrijk: er werden 33 territoria vastgesteld. De ondersoort Engelse Gele Kwikstaart is hier met twee broedparen veel schaarser.

10. HOGEVEENSE POLDER, MIDDEN GEDEELTE

Inventarisatie: Frank van Duivenvoorde. Tijd: 18 uur. Grootte: c. 150 ha. Deze kavel bestaat hoofdzakelijk uit bollenvelden. Langs de provinciale weg komt lintbebouwing voor met bijbehorende beplantingen. Langs de Leidse Trekvaart liggen nog enkele percelen met grasland.

In de jonge beplantingen langs de provinciale weg broeden ondermeer Nachtegaal, Braamsluiper en Tjiftjaf. Er werden twee territoria van de Zwarte Roodstaart gevonden. Van deze soort werd in 1958 het eerste broedgeval in het onderzoeksgebied vastgesteld, maar pas in deze laatste inventarisatieronde blijkt dat de soort ook vrij veel buiten de dorpskernen broedt.

11. HOGEVEENSE POLDER, ZUIDELIJK GEDEELTE

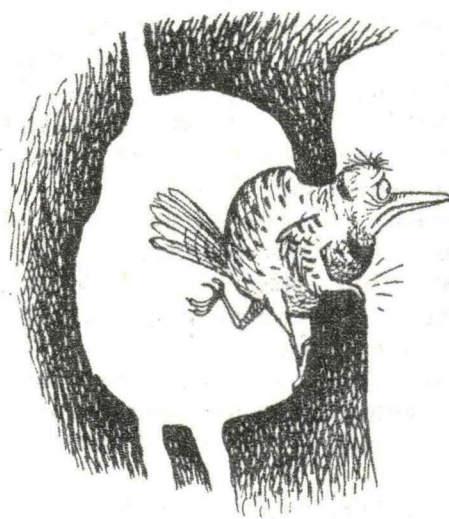
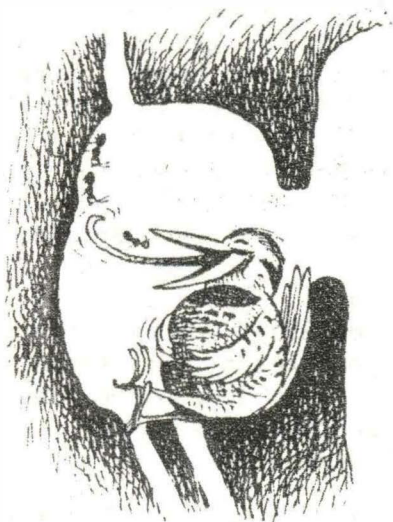
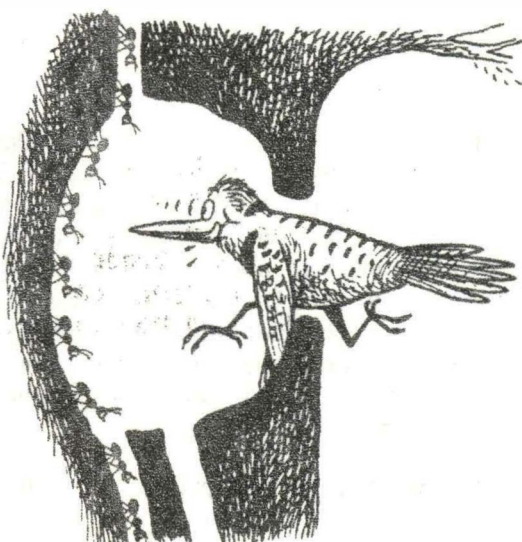
Inventarisatie: Willem-Jan Hooymans. Tijd: ruim 22 uur. Grootte: c. 110 ha. Deze kavel kent ongeveer hetzelfde landschap als kavel 10, maar is dichter bebouwd en beter ontsloten door ondermeer de Schippersvaartweg.

Door de geringere openheid van het landschap broeden ondermeer Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart hier in geringere dichtheden dan in kavel 10. Langs de Leidse Trekvaart werden ondermeer drie territoria van de Kleine Karekiet gevonden. Regelmatig werd een Torenvalk gezien,

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten. Voor de ligging van de kavels wordt verwezen naar blz..

Soort	Kavelnummer																	
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-		
Blauwe Reiger	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Boerenzwaluw	-	-	-	-	9	4	3	-	-	2	-	-	2	4	9	2		
Boomklever	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Boomkruiper	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Boompieper	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Boomvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bosrietzanger	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bosuil	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Braamsluiper	-	3	3	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1		
Ekster	1	5	2	3	1	3	3	1	3	1	1	3	5	4	6	3		
Engelse Gele Kwikstaart	-	-	-	-	1	5	2	3	2	1	2	-	5	3	3	-		
Fazant	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-		
Fitis	7	22	27	12	-	15	2	3	-	3	-	15	2	2	8	4		
Fuut	-	-	-	-	4	15	8	3	5	-	6	1	-	1	6	-		
Geelgors	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Gele Kwikstaart	-	-	-	-	7	7	33	25	11	8	6	-	18	10	11	-		
Gierzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Grasmus	-	28	35	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Graspieper	-	21	22	-	-	4	1	5	-	-	-	-	-	-	1	-		
Groenling	2	-	-	-	2	1	4	1	6	8	-	-	9	1	2	6		
Grote Bonte Specht	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		
Grutto	-	-	-	-	-	-	12	6	-	1	-	-	-	-	47	-		
Heggemus	3	22	27	4	1	13	5	8	6	9	4	10	8	2	7	5		
Holenduif	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Houtduif	19	1	4	1	-	7	6	2	-	-	-	5	-	-	1	2		
Huisemus	+	-	4	-	20	+	+	30	+	+	+	8	17	+	+	20		
Huiszwaluw	-	-	-	-	13	1	4	3	-	-	-	-	-	-	-	1		
Kauw	7	-	-	-	2	-	5	1	-	5	-	1	-	2	5	3		
Kievit	-	-	-	-	8	3	26	10	12	10	2	-	9	19	170	2		
Kleine Plevier	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	1	5	-	3	-	-	1	-	-	-	-		
Kneu	-	9	20	2	-	4	4	2	3	2	-	-	1	1	5	1		
Koekoek	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Koolmees	23	1	1	1	1	12	3	6	4	7	1	14	5	6	5	9		
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	2	-		
Krakeend	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Kuifeend	-	-	-	-	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-		
Kuifleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Meerkoet	3	-	-	-	7	30	24	5	7	2	7	2	1	3	22	3		
Merel	16	1	-	-	7	22	20	9	29	20	7	15	16	5	15	28		
Nachtegaal	-	11	8	2	-	17	-	1	-	-	-	5	-	-	-	2		
Paapje	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Patrijs	-	-	-	1	1	2	3	-	1	1	2	-	3	3	6	-		
Pimpelmees	13	-	-	-	-	4	-	2	1	1	-	6	-	2	1	1		
Putter	-	-	-	-	2	-	4	3	1	2	-	-	-	-	1	6		
Rietgors	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ringmus	-	3-4	-	-	4	17	1	3	1	-	2	1	6	2	7	1		
Roodborst	12	-	-	1	1	7	-	2	1	1	-	13	3	-	1	-		
Roodborsttapuit	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Scholekster	1	-	-	-	7	7	26	6	11	10	3	-	25	15	94	2		
Slobeend	-	-	-	-	1	-	4	2	-	-	1	-	-	-	12	-		
Spotvogel	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	5		
Spreeuw	+	-	-	-	6	+	+	35	-	+	+	3	7	+	+	+		
Sprinkhaanrietzanger	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Staatmees	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
Tapuit	-	9	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-?	-	-		
Tjiftjaf	11	-	-	1	-	4	1	1	-	-	-	12	1	-	1	2		
Torenvalk	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Tortelduif	1	-	-	3	-	6	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-		

Soort	Kavelnummer															
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Tuinfluiter	5	1	-	2	-	-	-	1	1	-	-	6	-	-	1	3
Tureluur	-	-	-	-	3	-	10	4	4	4	1	-	5	9	31	-
Turkse Tortel	2	-	-	-	-	1	-	2	4	-	1	7	2	-	2	1
Veldleeuwerik	-	-	-	2	11	13	31	19	10	19	11	-	22	21	39	-
Vink	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Visdief	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vlaamse Gaai	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Waterhoen	2	-	-	-	2	6	6	1	-	1	1	3	1	-	7	-
Wilde Eend	9	-	-	8	26	27	4	13	8	8	8	4	4	8	30	4
Winterkoning	23	5	3	3	1	12	4	4	2	5	-	20	4	1	4	6
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	6	13	7	5	5	6	3	-	9	9	7	6
Zanglijster	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-4	-
Zwartkop	6	-	-	1	1	6	2	-	-	1	-	9	2	-	1	2
Zwarte Kraai	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1

waarschijnlijk een vogel van het broedpaar van kavel 8.

Buiten de broedvogels werd ondermeer een Rouwkwikstaart (op 4 mei), waargenomen.

12. NOORDZIJDERPOLDER TUSSEN DE DUINDAMSEWEG EN SANCTA MARIA

Inventarisatie: Kees Verwey en Dick Hoek. Tijd: 26 uur. Grootte: c. 165 ha. Deze kavel wordt in het noorden begrensd door het psychiatrisch ziekenhuis Sancta Maria, in het westen door de Noordduinen, in het zuiden door de Duindamseweg en in het oosten door de bebouwde kom van Noordwijkerhout en de Langevelderweg. Het gebied bestaat voornamelijk uit bollenvelden met verspreide bebouwing. Daarnaast is er een aanzienlijke oppervlakte met zomerhuisjes en kampeerterreinen aanwezig. Grasland komt voor bij Sancta Maria en bij St. Bavo. Hier kwamen ondermeer Knobbelzwaan, Grutto, Tureluur, Kievit en Grutto tot broeden. Dankzij de aanwezigheid van beplanting rond de zomerhuisjes zijn ondermeer Groenling, Heggemus en Merel algemeen.

13. NOORDWIJKERHOUTSE GEEST

Inventarisatie: Dick Passchier. Tijd: 15 uur. Grootte: c. 110 ha. Deze kavel wordt in het noorden begrensd door de Schulpweg, in het westen door het Westeinde, in het zuiden door de Langelaan en de 's-Gravendamseweg en in het oosten door de provinciale weg. Het gebied bestaat vrijwel uitsluitend uit bollenvelden, die doorsneden worden door brede zanderijvaarten. Voorts zijn verspreide bebouwing en beplantingen aanwezig. Dankzij de aanwezigheid van de zanderijvaarten zijn Fuut en Meerkoet hier broedvogel. Opvallend is dat een paar Slobeenden regelmatig in één van de vaarten werd gezien, terwijl grasland in deze kavel en de directe omgeving ontbreekt.

14. HET NOORDOOSTELIJK DEEL VAN NIEUW-LEEUVENHORST EN OMGEVING

Inventarisatie: Kees de Mooy, Peter Spierenburg en Dick Hoek. Tijd: ruim 14 uur. Grootte: c. 27 ha. Deze kavel bestaat uit het noordelijk gedeelte van het landgoed Nieuw-Leeuwenhorst, het congrescentrum en de scholengemeenschap Leeuwenhorst en een strook bollenland. Dit gedeelte van het landgoed bestaat uit een waterpartij omgeven door een brede rietkraag, ruigtkruiden, wilgen en berken. Daarnaast zijn doorgegroeid eikehakhout, afgewisseld door droge graslanden aanwezig. Plaatselijk zijn ook populieren en Oostenrijkse dennen geplant. Het congrescentrum en de scholengemeenschap bestaat uit grote gebouwencomplexen, sportvelden, plantsoenen en restanten van eikehakhout. Gewoongetrouw broedde een paar Futen op de waterpartij. In de rietkraag broedde voor een Kleine Karekiet. Een paar Grote Bonte Spechten bracht jongen groot in een nestholte, die op nog geen meter hoogte in een Abeel was uitgehakt. In geheel Nieuw-Leeuwenhorst zijn er in 1988 zeven territoria van Nachtegalen vastgesteld; meer dan ooit tevoren. Van de soorten die niet in het gebied broeden werden ondermeer waargenomen: Oeverloper, Zwarte Specht, Boompieper, Sprinkhaanrietzanger en Braamsluiper.

15. NOORDZIJDERPOLDER, NOORDWESTELIJK DEEL TEN ZUIDEN VAN DE DUINDAMSE WEG

Inventarisatie: Hein Verkade. Tijd: 30 uur. Grootte: c. 125 ha. Dit deel van de Noordzijderpolder bestaat voor het grootste deel uit bollenvelden met verspreide bebouwing. Ook zomerhuisjes met bijbehorende groenvoor-

zieningen nemen een aanzienlijke oppervlakte in.

Ondanks het feit, dat het voorkomen van grasland hier beperkt is tot de smalle grasoevers lang greppels, werden vijf territoria van de Tureluur gevonden. Dankzij de al wat oudere beplantingen rond de zomerhuisjes behoren ook bosvogels zoals Vink Roodborst, Tjiftjaf en Staartmees tot de broedvogels. Van de Staartmees werd bij toeval een nest gevonden. Waarschijnlijk is dit later verstoord.

In mei werden ondermeer Oeverzwaluwen, Groenpootruiters, Oeverlopers en Tapuiten op doortrek gezien. Op 18 juni vloog een Boomvalk langs de binnenduinrand.

16. NOORDZIJDERPOLDER, ZUIDOOSTELIJK DEEL

Inventarisatie: Noël Aarts. Tijd: ruim 13 uur. Grootte: c. 80 ha. Het gebied bestaat grotendeels uit bollenland met kassen. Daarnaast zijn aanwezig: enkele percelen met grasland, percelen waar droogbloemen worden geteelt en bebouwing met erfbeplanting.

Tot aan het einde van de inventarisatie (eind mei) werden op percelen, die tot laat in het seizoen vrijwel onbegroeid waren, veel Tapuiten gezien. Ook broedden hier veel Kieviten en Scholeksters. Tapuiten kunnen echter nog tot begin juni doortrekken. Het is niet uitgesloten dat enkele Tapuiten in de hopen met afval hebben gebroed.

Het enige paar Futen van de Noordzijdepolder kwam tot broeden in een eendenput met een oppervlakte van minder dan 5 000 m². Hier bracht ook een paar Meerkoeten haar jongen groot. Op 8 mei werd een Scholekster waargenomen met twee gele kleurringen. Buiten de broedvogels werden ondermeer waargenomen: Oeverloper, Draaihals (op 15 mei, bij Nieuw-Leeuwenhorst) en Bruine Kiekendief.

17. HET NOORDELIJK DEEL VAN DE POLDER HOOGEWEG

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 22 uur. Grootte: c. 300 ha. Het afgelopen jaar stond deze polder in het middelpunt van de belangstelling in verband met het omspuiten van grasland tot bollenland en uitbreiding van de kassenbouw. Ook zijn er plannen om een gedeelte te bestemmen tot golfbaan.

In 1985 was het grasland van deze polder onderzocht door medewerkers van de provincie Zuid-Holland op een beperkt aantal soorten, voornamelijk de weidevogels. In 1988 is een aanvullende inventarisatie gemaakt van de overige soorten en van de broedvogels van het overige terrein. Dit bestaat uit bollenvelden, een jachthaven, een bedrijfsterrein en de gebouwen en groenvoorzieningen van de K.T.S. e.d.

Het resultaat, zoals vermeld in tabel 2 geeft het resultaat van beide inventarisaties weer. Hieruit blijkt wel hoe belangrijk de polder voor weidevogels is.

Evenals in de Hogeveense Polder profiteerde ook hier een paar Kleine Plevieren van de tijdelijke aanwezigheid van een onbegroeide, zandige bodem, ontstaan door het omspuiten. Hier werd omstreeks half juni ook een Bergeend met twee jongen waargenomen.

Een paar Wulpen overzomerde in de polder. Dit verschijnsel werd ook al in 1980 opgemerkt. Ook nu werden er geen aanwijzingen gevonden, die op broeden duiden. In Oost-Nederland heeft de Wulp zich langzamerhand ontwikkeld van broedvogel van de heidevelden tot een echte weidevogel.

De jonge beplantingen langs de provinciale weg worden nu langzamerhand voor verschillende zangvogels interessant. Het afgelopen jaar werden hier ondermeer Zwartkop, Spotvogel, Kneu, Braamsluiper en Bosrietzanger als

broedvogel vastgesteld.

Van de Knobbelzwaan werden twee nesten gevonden. Op 6 mei werd een groep van 22 vogels gezien. Al meer dan twintig jaar broeden Boerenwaluwen onder de Noordwijkerhoekbrug. Dit jaar brachten hier drie paar hun jongen groot.

18. HET ZUIDELIJK DEEL VAN DE POLDER ELSGEEST

Inventarisatie: Kees de Mooy en Peter Spierenburg. Tijd: ruim 10 uur. Grootte: c. 95 ha. Het gebied bestaat uit kassencomplexen, bebouwing met vaak grote tuinen, kleine bloementeeltevelden, schape- en paardeweitjes en beplantingen van het kampeerterrein Koningshof en langs de Rijksweg A44. In het noorden liggen enkele uitgestrektere graslanden.

In het bosje met populieren langs de Rijksweg kwamen ondermeer Nachtegaal, Tjiftjaf, Zwartkop en Putter tot broeden. De Putter was met minstens drie paar als broedvogel ook rond het kampeerterrein Koningshof aanwezig. Van de Spotvogel werden hier twee territoria vastgesteld.

Op 14 mei werd langs een oever van Oegstgeesterkanaal een groep van acht Oeverlopers waargenomen.

Samenstelling: Dick Hoek

LITERATUUR

- * Hustings, M.H.F. (eindred.) 1985. Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging.
- * SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels.
- * SOVON 1985. Handleiding Broedvogel Monitoring Project.
- * Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland, 1981. Randstad en Broedvogels Tilburg.
- * Verslagen van broedvogelinventarisaties, gepubliceerd in de Strandloper jaargangen 1972- 1988.